

Lp esimees Villu Kõve
Riigikohus

10. august 2021

ARVAMUS
põhiseaduslikkuse järelevalve asjas nr 5-21-6

1. Riigikohtu menetluses on põhiseaduslikkuse järelevalve asi, mille eesmärk on tuvastada, kas Kohtla-Järve Linnavolikogu 26. septembri 2018. a määruse nr 24 "Kohtla-Järve Linnavolikogu töökord" (edaspidi määrus nr 24) § 18 lg 1 on põhiseaduspärane või mitte osas, milles see ei võimalda saada volikogu istungi helisalvestise koopiit teisaldataval andmekandjal digitaalselt.
2. Kaebaja esitas Kohtla-Järve Linnavolikogu kantsleile teabenõude, paludes väljastada talle Kohtla-Järve Linnavolikogu 31. oktoobri 2019. a istungi helisalvestise koopia. Vastustaja keeldus väljastamast kaebajale Kohtla-Järve Linnavolikogu 31. oktoobri 2019. a istungi helisalvestise koopiit kaebaja soovitud viisil (digitaalselt või muul viisil kättetoimetamine) ning viitas määruse § 18 lõikele 1.
3. Leian, et vaidlusalune säte ei ole põhiseaduspärane. Määruse § 18 lg 1 viies lause võimaldab tutvuda volikogu istungi helisalvestisega vaid kohapeal, st määrusega keelatakse saada volikogu istungi helisalvestist elektrooniliselt või muul viisil, v.a kohapealne kuulamine. Piirang pole proportsionaalne, sest piirangul puudub objektiivne legitiimne eesmärk.
4. PS § 44 lg 1 sätestab, et igapähe on õigus vabalt saada üldiseks kasutamiseks levitatavat informatsiooni. Riigikohus leidis varem, et PS § 44 lg 1 kaitseb isikuid avaliku võimu poolsete piirangute eest niisuguse informatsiooniga tutvumisel. /.../ PS § 44 lg 1 sisalduva põhiõiguse kasutamist riivab igasugune avaliku võimu seatud takistus individuaalselt kindlaksmääramata isikute ringile suunatud info saamisel (Riigikohtu otsus haldusasjas nr 3-3-1-5-09).
5. Avaliku teabe seadus reguleerib üldiseks kasutamiseks mõeldud teabele avalikkust ja igapähe juurdepääsu võimalust. AvTS § 17 sätestab teabenõude täitmise viise ja teabenõude täitmisest keeldumise aluseid. Üldreegel on see, et teabenõuet tuleb täita teabeavaldaja soovitud viisil, arvestades mh teabekandja tüüpi. Sünses asjas jõudis haduskohus õigesti järelduseni, et vastustajal oli võimalik soetada sobiv andmekandja – näiteks piisava mahuga CD-plaat (maksumus kuni 1 euro) – ning väljastada helisalvestise kaebajale antud andmekandjal. Nõustun ka halduskohtu järeldusega, et vaidlusalune säte on formaalselt põhiseaduvastane, sest vastustajal puudus pädevus vastu võtta põhiõigusi riivavaid sätteid ilma nõuetekohase volitusnormita.
6. Muus osas jääb kaebaja lepinguline esindaja varasemalt esitatud seisukohtade juurde ning leiab, et vaidlusalune säte on põhiseadusega vastuolus, kuna sellega selgelt piiratakse kaebaja õigust vabalt saada üldiseks kasutamiseks levitatavat informatsiooni (PS § 44 lg 1).

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Robert Sarv